

Decyzja
Prezydium KK
nr 166/21

ws. opinii o projekcie ustawy Ministra Obrony Narodowej o obronie Ojczyzny

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” zwraca uwagę, że przesłany do konsultacji projekt ustawy Ministra Obrony Narodowej *o obronie Ojczyzny* ma w zamyśle projektodawców mieć charakter regulacji systemowej, na co wskazuje choćby jego zakres. Mając to na względzie, nie może on być procedowany w trybie pilnym, a oczekiwanie na przedstawienie opinii do projektu w terminie faktycznym 8 dni nie jest wypełnieniem obowiązku konsultacji lecz próbą jego obejścia. Dlatego NSZZ „Solidarność” nie widzi możliwości, aby w tak krótkim terminie przedstawić kompleksową ocenę całego projektu. Jednakże ze wstępnej analizy wynika, iż ma on znamiona dość chaotycznej kompilacji dotychczas obowiązujących aktów prawnych i wymaga gruntownego przeglądu z punktu widzenia poprawności techniki legislacyjnej.

Jednocześnie Prezydium KK wskazuje, że zapis który pojawił się w art. 339 ust. 5 projektu ustawy nie może zostać utrzymany, gdyż w obecnym kształcie jest niezgodny z wiążącym Polskę prawem międzynarodowym. Uniemożliwia on zrzeszanie się w związkach zawodowych osobom wykonującym pracę najemną, które wyraziły gotowość do jednoczesnego – obok pracy zawodowej – pełnienia służby w ramach wojsk obrony terytorialnej. Zapis ten powinien być bezwzględnie zmieniony, przykładowo przez dodanie ust. 5a projektu, dopuszczającego możliwość tworzenia i wstępowania oraz brania udziału w działalności związków zawodowych żołnierzy wojsk terytorialnych, o ile działalność związkowa nie będzie stała w sprzeczności z pełnieniem służby wojskowej.

Zwracamy uwagę, że już w 2018 r. na zastrzeżenia zgłoszone przez NSZZ „Solidarność” Minister Obrony Narodowej pan Mariusz Błaszczak zadeklarował wolę pilnej zmiany tego zapisu widniejącego we wciąż obowiązującej ustawie o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, co jednak nie nastąpiło. W tym kontekście całkowicie niezrozumiałe jest dla nas utrzymanie w projekcie *ustawy O obronie Ojczyzny* zakazu koalicji związkowej żołnierzy wojsk obrony terytorialnej.

Prezydium KK zwraca także uwagę, że w świetle deklaracji o chęci tworzenia armii liczącej nawet 250 tys. osób, a więc obejmującej znaczną liczbę polskich obywateli, ponownie aktualna staje się kwestia możliwości tworzenia niezależnej reprezentacji związkowej żołnierzy zawodowych, tak jak to ma miejsce w wielu państwach realnej demokracji. Pomocna w tym będzie ponowna analiza orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w tym orzeczenia Matelly przeciwko Francji (skarga nr 10609/10). NSZZ „Solidarność” jako organizacja, której celem jest zapewnienie odpowiedniego poziomu praw wszystkim polskim obywatelom, zarówno tym wykonującym pracę najemną jak i tym pełniącym różnego rodzaju służbę na rzecz kraju, wyraża gotowość do uczestnictwa w takiej dyskusji.

Uwagi szczegółowe

8 czerwca 2018 r. NSZZ „Solidarność” wystąpił do Pana Mariusza Błaszczaka, Ministra Obrony Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej z wnioskiem o umożliwienie żołnierzom wojsk obrony terytorialnej tworzenia i przystępowania do związków zawodowych. Celem proponowanej zmiany było doprowadzenie do zgodności prawa polskiego z prawem międzynarodowym. W obecnym stanie prawnym, zgodnie z art. 65 ust. 5 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U.2017.1430 t.j.) żołnierze w czynnej służbie wojskowej (w tym żołnierze wojsk obrony terytorialnej) nie mogą tworzyć i wstępować do związków zawodowych ani brać udziału w działalności związków zawodowych, których byli członkami w chwili powołania do tej służby.

Pismem z dnia 10 września 2018 r. nr 104/137/18/AB Minister Obrony Narodowej poinformował Przewodniczącą Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” o wprowadzeniu do projektu ustawy o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw (UD297) zmiany polegającej na dodaniu do art. 65 ust. 5a umożliwiającego żołnierzom obrony terytorialnej pełniącym służbę dyspozycyjnie możliwość zrzeszania się w związkach zawodowych, o ile działalność związkowa nie będzie miała związku z pełnieniem tej służby. Była to propozycja wychodząca naprzeciw postulatam naszego Związku, choć nie realizująca ich w pełni. Jednakże do dnia dzisiejszego nie weszła ona w życie.

Przypominamy, iż terytorialna służba wojskowa tym różni się od pozostałych form czynnej służby wojskowej, iż nie tylko nie wyklucza ale wręcz zakłada możliwość równoczesnego pozostawania w stosunku pracy. W tym kontekście zakaz koalicji

związkowej, obejmujący niezwiązany ze służbą wojskową stosunek pracy żołnierzy WOT, stanowi naruszenie przez Państwo Polskie norm międzynarodowych, w tym art. 2 Konwencji MOP nr 84 dotyczącej wolności związkowej i ochrony praw związkowych, przyjętej w San Francisco dnia 9 lipca 1948 r. oraz art. 11 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284, ze zm.). W wyroku z dnia 12 listopada 2008 r. w sprawie Demir i Bakaraya przeciwko Turcji, skarga nr 23623/10, Europejski Trybunał Praw Człowieka wskazał, iż na mocy Konwencji Państwa nie mogą całkowicie wyłączyć prawa do zrzeszania się, mogą co najwyżej nałożyć ograniczenia zgodne z prawem. W wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 21 kwietnia 2015 r. nr 45892/09 w sprawie Junta Rectora Del Ertzainen Nazional Elkartasuna przeciwko Hiszpanii, Trybunał wskazał, iż jest świadom tego, iż szczególny charakter zadań powierzonych służbom mundurowym wymaga dostosowania działalności związkowej(...). Trzeba w tym miejscu podkreślić, że z art. 11 Konwencji wynika, iż w tym kontekście mogą być nakładane ograniczenia, nawet poważne, na sposób działania i wyrazu stowarzyszenia zawodowego, do którego należą członkowie służb mundurowych. Ograniczenia takie nie mogą jednak pozbawiać członków służb zbrojnych i ich związków ogólnego prawa stowarzyszania się w celu obrony swych interesów zawodowych i moralnych. Jeżeli wolność stowarzyszania się członków sił zbrojnych ma być przedmiotem uprawnionych ograniczeń, blankietowy i bezwzględny zakaz powoływania takiego związku lub przynależności do niego narusza samą istotę tejże wolności w stopniu zabronionym przez Konwencję.

Nie można zapominać, iż zakaz koalicji związkowej pozostawia żołnierzy wojsk obrony terytorialnej bez możliwości obrony lub reprezentowania przez swój związek zawodowy w przypadku problemów w zakładzie pracy, związanych ze stosunkiem pracy a nie ze służbą wojskową. Do NSZZ „Solidarność” zgłaszane są kolejne przypadki gdy jego członkowie, po wstąpieniu w szeregi żołnierzy wojsk obrony terytorialnej byli stawiani przez wyborem: służba w wojskach obrony terytorialnej albo rezygnacja z przynależności związkowej.

Odnosząc się do propozycji zawartych w art. 313 i n. projektu ustawy, dotyczących ochrony trwałości stosunku pracy wskazujemy, iż sama ustawowa ochrona trwałości stosunku pracy żołnierza nie wystarczy. Poprzez tworzenie i przynależność do związku zawodowego jego członkowie mają możliwość wpływu na warunki pracy. Nie chodzi o to tylko by za wszelką cenę utrzymać pracę ale o to by móc wykonywać pracę w bezpiecznych warunkach i na godnych zasadach. Ustawodawca ustanawia prawo zaś związki zawodowe stoją na straży jego przestrzegania. W zakresie wpływu na indywidualne warunki pracy, w tym kontrolę

przestrzegania prawa pracy, ustawodawca nie jest w stanie zastąpić związku zawodowego

W świetle brzmienia art. 180 ust. 2 projektu, nie wydaje się aby propozycja ograniczenia prawa koalicji tylko do żołnierzy pełniących służbę dyspozycyjnie była w praktyce możliwa do realizacji. Zgodnie z przywołanym przepisem, terytorialną służbę wojskową żołnierz obrony terytorialnej pełni rotacyjnie w jednostce wojskowej albo innym miejscu określonym przez dowódcę jednostki wojskowej w określonych przez dowódcę jednostki wojskowej dniach służby, co najmniej raz w miesiącu przez okres 2 dni w czasie wolnym od pracy. W pozostałe dni żołnierz obrony terytorialnej pełni służbę dyspozycyjnie. Realizacja postulatu ograniczenia prawa koalicji związkowej do żołnierzy pełniących służbę dyspozycyjnie oznaczałaby, iż przez większość miesiąca pracownikowi żołnierzowi WOT przysługuje prawo koalicji związkowej (służba pełniona dyspozycyjnie) a przez dwa dni w miesiącu nie przysługuje mu prawo koalicji związkowej (służba pełniona rotacyjnie). Dlatego **proponujemy dodanie ust. 5a w art. 339 projektu, dopuszczającego możliwość tworzenia i wstępowania oraz brania udziału w działalności związków zawodowych żołnierzy wojsk terytorialnych, o ile działalność związkowa nie będzie stała w sprzeczności z pełnieniem służby wojskowej.**

Gdańsk, 23 listopada 2021 r.

Prezydium KK

NSZZ „Solidarność”

SEKRETARZ
KK NSZZ „Solidarność”

Ewa Tyderek